

suštinskim oblikom čoveka koji (...) prevazilazi dosadašnjeg čoveka“. Sve vrline kojima se teži su van-moralne, a sve dok su ti zahtevi usmereni na sve i svakoga, nikakav moral neće moći da postoji. Ni savest nije, kako se rado verovalo, „Božji glas u čoveku“ – ona je „instinkt svireposti koji se okreće natrag pošto više ne može da se isprazni prema napolje“. Poreklo vrline neće se naći u nekoj „mekoj postelji“ već upravo u dovoljnoj udaljenosti od „mekušaca“. A upravo „meke postelje“ su bila sva dotadašnja tumačenja vrline: svima njima Niče, kroz svog Zaratustru, poručuje: „Šta vi znate o vrlini! Šta biste vi *moгли* znati o vrlini!“. Ovakvu tvrdnju Niče temelji na tezi da je u osnovi svakog morala (i ne samo morala, već i mnogih drugih fenomena, kao što je, na primer, demokratija) *strah*, koji od svih svojih produkata stvara *osrednjost*. Takva osrednjost legitimiše svaku vrstu *jednakosti prava*, koja maskira svoj pravi cilj: borbu protiv svega drugačijeg, smelijeg i višeg. U vezi sa ovim trebalo bi ukazati na mesto gde Hajdeger navodi i citira Ničea – „malo niže nalazi se pasus: „Tako se glupo priča o *ponosu* – a hrišćanstvo je učinilo da se ponos oseća čak kao *greh*“, ističući Ničeovo zapažanje - da onaj ko od sebe zahteva nešto *veliko* to i postiže, što ga ujedno čini drugačijim od onih koji to ne čine, a koji su uvek spremni da takvu vrstu distance nazovu *visokim mišljenjem o sebi*.

Postavlja se pitanje – šta je alternativa takvom moralu, ukoliko je po sebi toliko iskvaren i korumpiran? Niče upućuje na *aristokratski način vrednovanja*, koji dela i raste spontano. Takav način zahteva svoju suprotnost jedino zbog toga da bi samog sebe *potvrđivao sa još većom zahvalnošću* (religioznost starih Grka je još počivala na *zahvalnosti*, a onda je ustupila mesto *strahu*) sa još većim likovanjem - njegov negativni pojam "nizak", "prost", "rđav" samo je naknadno smišljen bleđi kontrast u odnosu na njegov pozitivan, „skroz - naskroz životom i strašću prožet“ osnovni pojam - "mi aristokrati, mi dobri, lepi, srećni!" – smatra Niče. Jasno je da on ne odriče potrebu za "onim drugim" aristokratskog morala, čiji je jedini smisao da još bolje odrazi veličinu i snagu takvog morala, ali on odbija da uvidi da potreba za "onim drugim", za odrazom ili čak publikom (uslovno rečeno), nije ništa vrednija od potrebe ropskog morala da ima "ono drugo" prema čemu će (ili preciznije: protiv čega će) biti upravljen. Ignorisanje potrebe za aksiologijom i potreba da se fokus usmeri ka *spolja*, a ne prema *sebi*, pripada *resantimanu* – jer je „ropskom moralu“ uvek potreban naspramni i spoljašnji svet da bi uopšte delovao – njegova akcija je iz osnova reakcija, tvrdi Niče. Resantiman se javlja i u odnosu prema moralnim